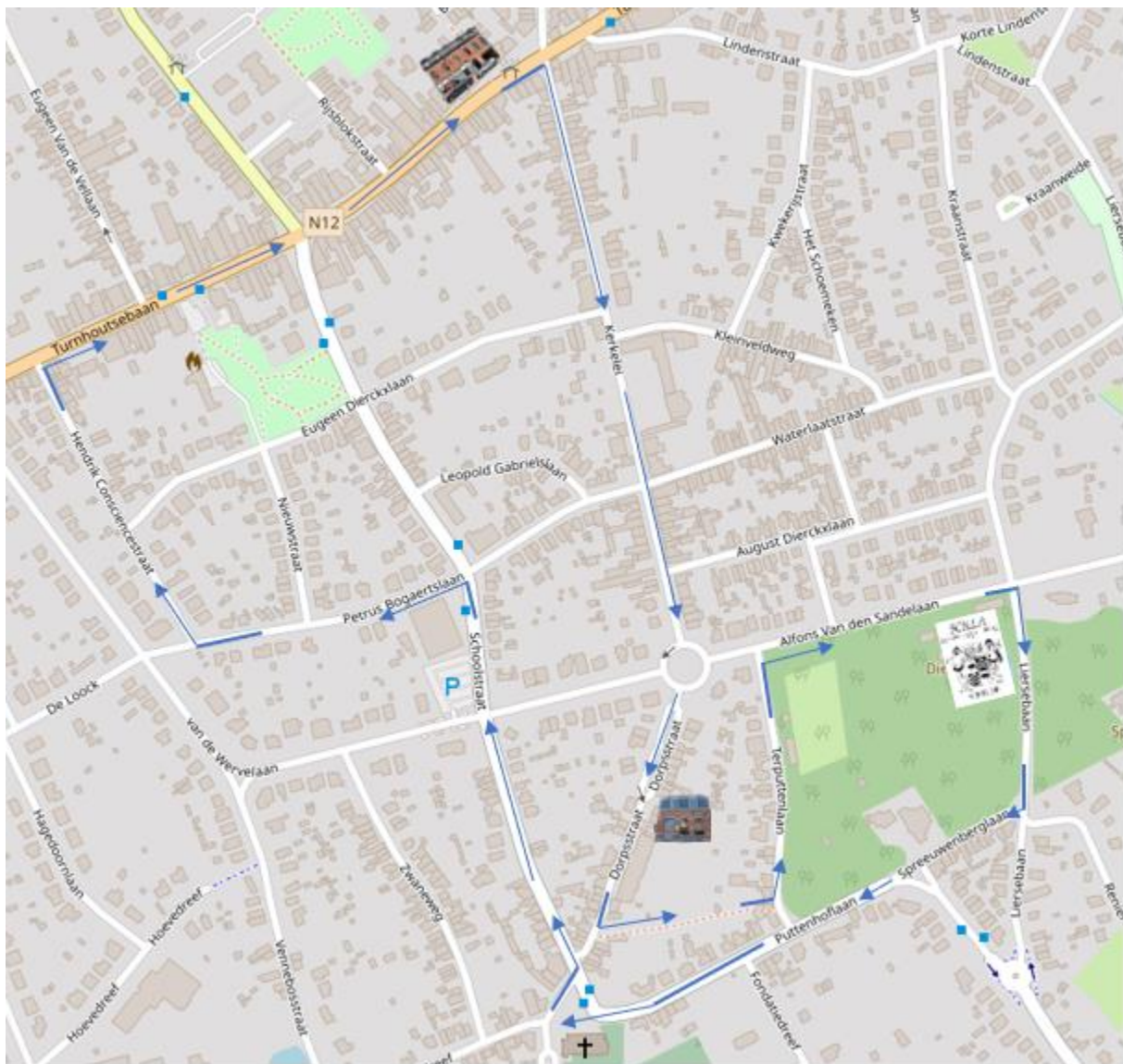

OP KROEGENTOCHT DOOR SCHILDE

Route:

Alfons van den Sandelaan, Liersebaan, Spreeuwenberglaan Puttenhoflaan, Kerkplein, Schoolstraat, Petrus Bogaertslaan, Hendrik Consciencestraat, Turnhoutsebaan, Kerkelei, Dorpsstraat, De Hoggeskes, Terputtenlaan, Alfons van den Sandelaan.

De wandeling is 4 km lang. Reken op 1 ½ tot 2 uur.

Verlaat het heemhuis naar rechts en neem onmiddellijk rechts de Liersebaan tot aan het volgend kruispunt. Ga daar opnieuw rechtsaf tot aan het einde van de Spreeuwenberglaan. Op de hoek staat café Noir.

Als we schrijven dat er in Schilde vroeger veel meer cafés waren dan nu, dan trappen we een open deur in. Tavernes, eethuizen, brasseries, bars en bistro's zijn er genoeg, maar de echte dorpscafés zijn vandaag op één hand te tellen.

In Schilde zijn de meeste oude cafés niet alleen gesloten, ze zijn afgebroken en vervangen door nieuwbouw. Sommige moesten zelfs plaats maken voor een nieuwe straat.

Tijdens deze wandeling kunnen we jullie dus weinig tonen, maar we hopen dat goed te maken door veel te vertellen.

Dat er vroeger meer dorpscafés waren heeft vele oorzaken. Er was bijvoorbeeld nog geen TV maar wel een bloeiend verenigingsleven zonder eigen lokalen.

Het was ook veel makkelijker om een café te openen. Je zorgde dat je bier in huis had, je plaatste enkele stoelen en tafeltjes in je 'beste plaats' die je toch niet gebruikte, en je had een café.

Het café was meestal ook niet de belangrijkste broodwinning van het gezin. Ofwel ging de man des huizes buitenshuis werken, ofwel werd het café ter plaatse gecombineerd met een andere handelsactiviteit.

De wandeling start en eindigt in het heemhuis van Scilla, maar we wandelen in een lus, en dus kan je eender waar aan je tocht beginnen.

1. PUTTENHOF - BIJ EMMA TRUYTS – Oelegemsteenweg 3

Sedert september 2018 is hier 'Café Noir' gevestigd, met Ilse Pollet achter de toog. In de periode daarvoor droeg het café ook de namen 'Good Life' en 'Royal'. Maar het café is nog bij veel Schildenaren gekend als café 'Puttenhof'. Met het

eeuwenoude Puttenhof als overbuur was dat een logische naam. In dat Puttenhof was jarenlang (1875-1933) een kleuter- en meisjesschool gevestigd en dus leek een snoepwinkeltje aan de schoolingang een goed initiatief. Maar uiteindelijk besloot de familie Truyts, die in deze korte straat een eeuw lang behoorlijk vertegenwoordigd is geweest, dat het ook een goede plek was om een café te beginnen.

In 1894 trouwde Ranstenaar Cornelius Augustinus Truyts (1869-1943), metselaar, in Schilde met Maria Theresia De Wolf (1864-1938), herbergierster uit Schilde die de uitbating van het café op zich nam. Dochter Emma Truyts (1905-1994) trouwde in 1929 met August Verhoeven (1903-1973), en zette de zaak verder. Ze kreeg vijf kinderen waaronder Evarist die huwde met Florentien De Strooper die later de zaak verder uitbaatte. Omstreeks 1980 was de uitbating in handen van Jozef Oomen en Liliane De Blick. Recenter gebeurde de uitbating nog door Adrienne Poels, en door Monique Van Herck. Ilse Pollet zet dus de lange traditie verder van cafébazinnen.

Café Puttenhof

* E. VERHOEVEN-DE STROOPER *

* Bijartclub «De Stoters»

* Zaal voor - Feesten
- Uitvaarten
- Vergadering
enz.

Oelegemsteenweg 3
Schilde

Tel. 83 34 50

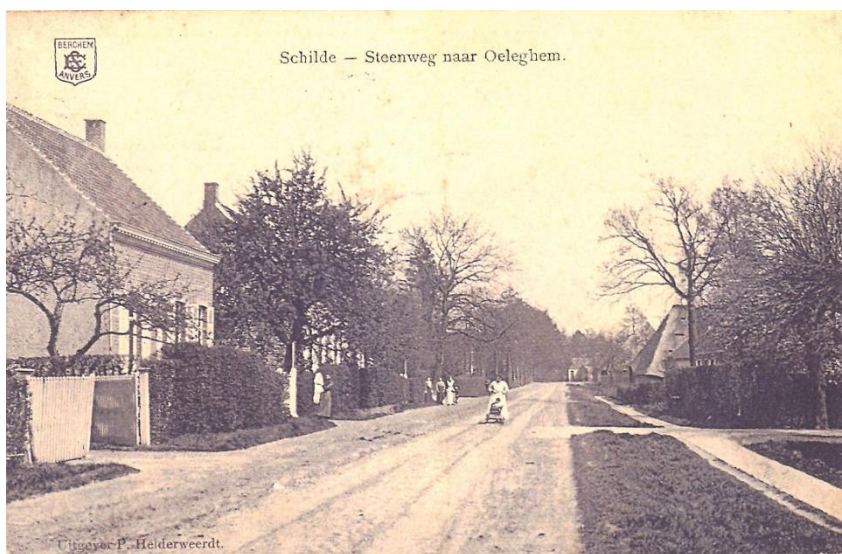
Dat die cafébazinnen hun mannetje konden staan was algemeen geweten. Zo kwam er eind de jaren 60 van vorige eeuw regelmatig

'nen Duits', den Dieter, pinten pakken bij Loeke van de Pegger in Oelegem. Hij had steeds een snelle wagen bij, zo ook die keer toen hij aankwam met een BMW 2002TI. Wanneer de laatste gasten op een avond het café verlaten hadden, stonden ze buiten nog te zien naar de prachtige auto van den Dieter. Hij stelde voor om een proefrit te maken, zodat hij eens kon laten zien hoe snel hij wel kon gaan. Ze reden dan over de steenweg naar Massenhoven en via de autostrade tegen ruim 200 km/uur naar het rond punt van Wommelgem en vervolgens naar Schilde. Aan de kerk aldaar volle gas in de Puttenhoflaan. Dieter miste echter de scherpe bocht aan het Puttenhof en reed recht tegen het café. De slag was zo hevig dat het voorste van de auto tot tegen de toog stond.

Emma, de cafébazin, was wakker geschrokken van de slag. Ze deed de venster open boven het ongeval, dacht dat het een inbraak was, en riep: *"Zeg maakt eens dat ge daar weg zijt"*. Maar toen het duidelijk werd wat er juist gebeurd was opende ze haar café terug zodat alles kon geregeld worden terwijl er nog enkele pinten gedronken werden in het half verwoest café.

Wandel verder richting kerk tot aan huisnummer 15.

2. DE WARANDE – Puttenhoflaan 15

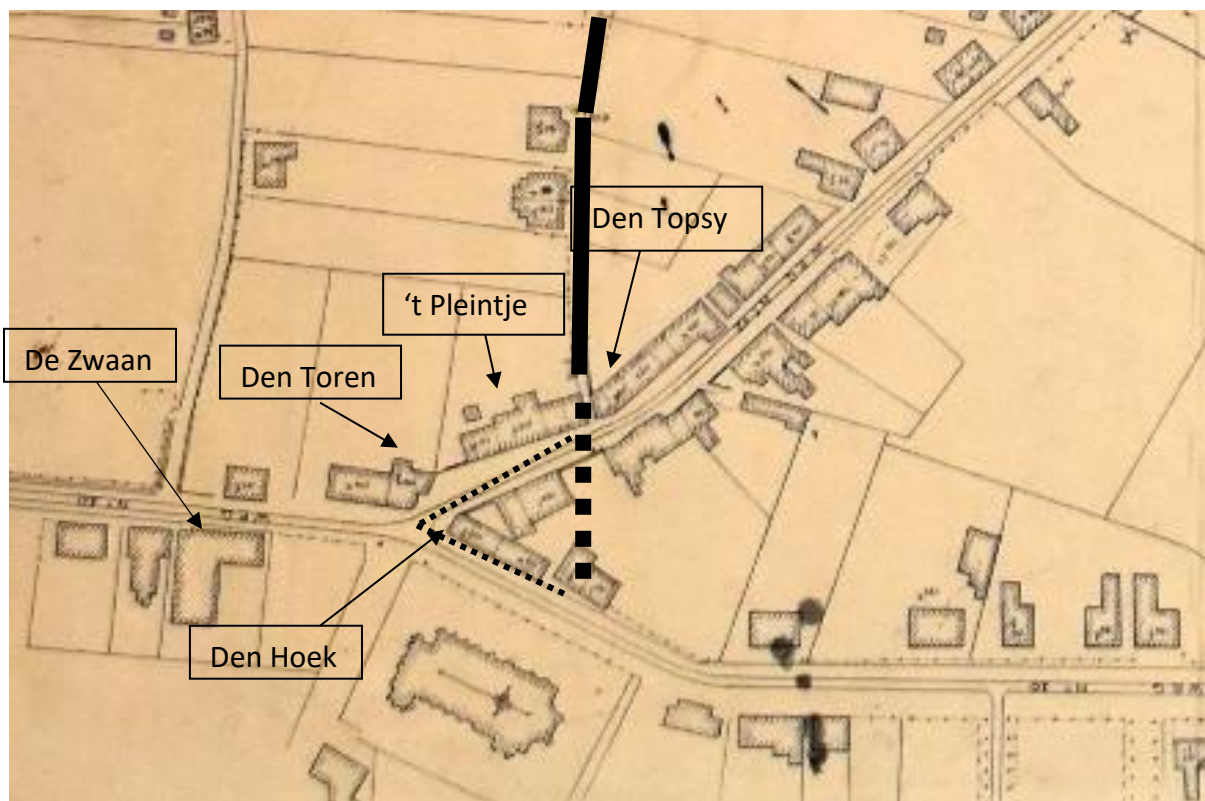
Het huis is nu gerenoveerd, maar ziet er nog uit zoals vroeger. Vaak kon je als toevallige voorbijganger aan niets zien dat er achter een gevel een café was gevestigd.

Ook hier stond een vrouw achter de toog. Delphine (de Delle) Van Winckel (1895-1973) stond geregistreerd als caféhoudster. Toen zij op 44-jarige leeftijd huwde met de eveneens 44 jaar oude Pierre Somers

was dit voor allebei hun eerste huwelijk. Na het overlijden van Pierre in 1958, hertrouwde ze met weduwnaar Evarist Simonts die in 1963 het leven liet. Toen zij een tweede maal weduwe werd hield zij de uitbating van het café voor bekeken. Zij stierf kinderloos.

Wandel tot op het Kerkplein en sta stil op het plein tegenover café Den Toren, ongeveer waar nu de oplaadpaal voor elektrische auto's staat.

Tot 1962 stond je nu niet op een plein, maar zou je bij Dolf en Marth op café gezeten hebben. Hun café moest wijken voor de aanleg van de Schoolstraat en het Kerkplein. Dat wordt duidelijk als je het plannetje hieronder bekijkt. Een groter plan zal je straks kunnen bekijken tijdens de stop in café De Gulden Poort.

De smalle aardeweg die de Schoolstraat toen was werd verbreed en doorgetrokken richting kerk. Daarvoor moesten meerdere huizen sneuvelen, waaronder café Den Topsy. Café Den Hoek werd samen met enkele andere huizen afgebroken om het Kerkplein aan te leggen.

3. DEN HOEK – Kerkstraat 1

Mocht café den Hoek omstreeks 1962 niet gesloopt zijn geweest, dan zou het vandaag misschien nog recht tegenover café Den Toren gestaan hebben. Helaas ging het samen met enkele belendende huizen tegen de grond voor de aanleg van het huidige kerkplein. Toegegeven, het café stond er toen al 200 jaar en was opgeleefd. De oudste herbergier die we in het kerkarchief terugvonden is de familie Stoopen die geregistreerd stond als eigenaar van de hoek en de achterliggende grond.

In 1930 was den Hoek bewoond door het echtpaar Jozef-Max-Van de Velde (1893-1960) en Hendrika Philomena Dierckx (1891-1985). Tijdens de 2e Wereldoorlog hield Louis Smolders (1906-1965) het café open. Hij was een zoon van de gewezen uitbater van café Van Dyck/Topsy dat seffens aan bod komt. Brouwersgast Eduard-(Warre)-Segers (1913-1951), echtgenoot van Emma Taeymans (1916-1998) heeft de zaak dan een zestal jaar verdergezet tot aan zijn overlijden.

Café den Hoek werd vervolgens nog ongeveer 10 jaar uitgebaat door Dolf Vereyken (1927-2013) en Martha Goossens (1925-2014). Toen het café werd afgebroken moesten Dolf, die ook slachter was, en Martha, uitkijken naar een nieuwe uitdaging en die liet niet lang op zich wachten. Straks wandelen we langs het café dat ze toen overnamen.

Een belangrijk attribuut in het café was de vlag. Aan het café was de stopplaats van 'het buske van Eulegoem'. Veel klanten waren daar niet, maar als er toch een busreiziger was ging die altijd binnen in 't café wachten want wanneer de bus er zou zijn was niet altijd even goed in te schatten. Om aan te geven dat er een reiziger binnen wachtte, werd de vlag uitgestoken. De bus stopte dan en de voerder liet zijn bus in 't midden van het steenwegje achter om binnen de reiziger op te halen. De buschauffeur zette zich altijd aan den toog om iets te drinken. In de winter was dat meestal een jeneverke. Na nog wat rustig gebabbeld te hebben stapte hij terug in en reed het buske verder, met zijn klant.

Met Apolloniamarkt was het ook heel druk in 't café. Na een rondgang op de markt kwam iedereen binnen om er ene te pakken. De aankopen kwamen dan mee binnen, ook de kleine varkens die op de markt gekocht werden. Die biggetjes werden opgezet om in oktober of november te kunnen slachten. In het begin werden ze maar onder tafel geschoven, maar dat was niet zo proper. Den Dolf was vooruitziend en maakte op de kleine binnenkoer achter het café een kot, waar ze tijdelijk in konden. Ze moesten dan wel gemerkt worden, om ze later uiteen te kunnen houden.

Bij slecht weer stond zelfs de varkensverkoper bij den Dolf binnen. Dan moest ge niet veel tegen elkaar zeggen, want horen en zien verging met het geluid dat al die biggetjes maakten. Maar den Dolf zijn café draaide op volle toeren.

4. DEN TOREN – Dorpsstraat 50

Op de hoek van het Kerkplein en de Kasteeldreef bemerken wij café Den Toren. Hier kwam de Dorpsstraat vroeger uit in de Kasteeldreef en de Kerkstraat (nu Puttenhoflaan).

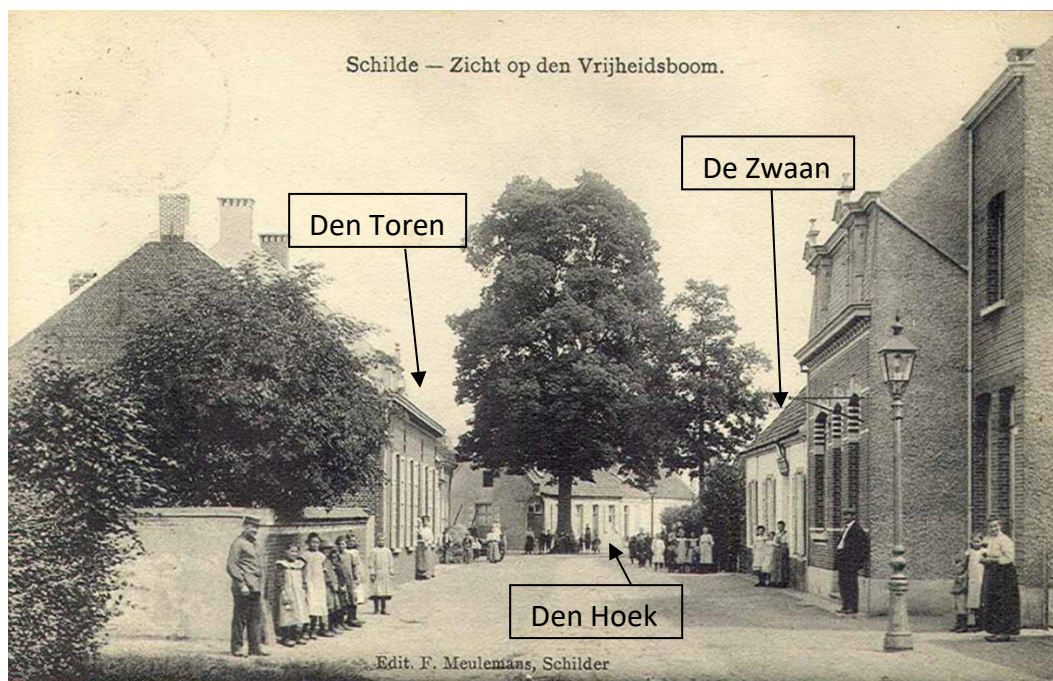
Het café heeft al een behoorlijke geschiedenis. Als oudste herbergier kennen wij Frans Verhoeven (1871-1945), getrouwd met Cornelia Daniëls (1873-1956). Laatstgenoemde haar ouders waren herbergier van Den Hert (hoek Liersebaan-Turnhoutsebaan) en zij was een tante van oud-gemeentesecretaris Emiel Daniëls die in het huis naast Den Toren zijn jeugd doorbracht, als zoon van de Suisse.

Na het overlijden van Frans kwam het café in handen van Gust Braekmans, alias 'den Brakeman' (1899-1987). Als jonkman van 26 uit Oelegem trouwde Gust in 1925 met de 17 jaar oudere Rosalie Claessens (1882-1965), weduwe met 11 kinderen waarvan de oudste, een dochter, slechts 7 jaar jonger was dan Gust! Iedereen kende Rosalie als Fille (haar tweede voornaam was Philomène). Na het overlijden van Fille stopte Gust met de uitbating en bleef het volkscafé enkele jaren gesloten tot in 1968 de nieuwe uitbaters zich kwamen aanmelden, met name Wim Bohnen† en Chris Klint†. Het interieur werd knus ingericht en er was keukentje voor kleine gerechten. Na een tiental jaren besloot men de zaak om te vormen tot restaurant. Die zaak werd overgenomen door Leo Pauwels en Liliane Vertongen. Het gebouw werd echter te bouwvallig om een restaurant in uit te baten en de zaak sloot. Na acht jaar leegstand werd de zaak in 2008 grondig gerenoveerd door Inge Vanderlinden en Mark Huysmans. Zij maakten er een koffiehuis van.

Vandaag is het een druk bezocht café/koffiehuis, uitgebaat door Isaac en May. De huidige uitbaters moeten dan ook niet teruggrijpen naar een truk die 'Den Brakeman' regelmatig toepaste. De 'Gerre', de plaatselijke veldwachter zat regelmatig in het café. Dat kon toen nog, en werd eigenlijk ook wel verwacht. Wanneer Den Brakeman vermoedde dat zijn klanten stilaan naar huis zouden trekken deed hij subtiel teken naar de Gerre die dan met luide stem verkondigde "*Mannen, ik geef er ene!*" Eigenlijk was het de cafébaas die het rondje gaf, maar omdat de Gerre zagezegd trakteerde volgde er na de traktatie een nieuwe golf rondjes.

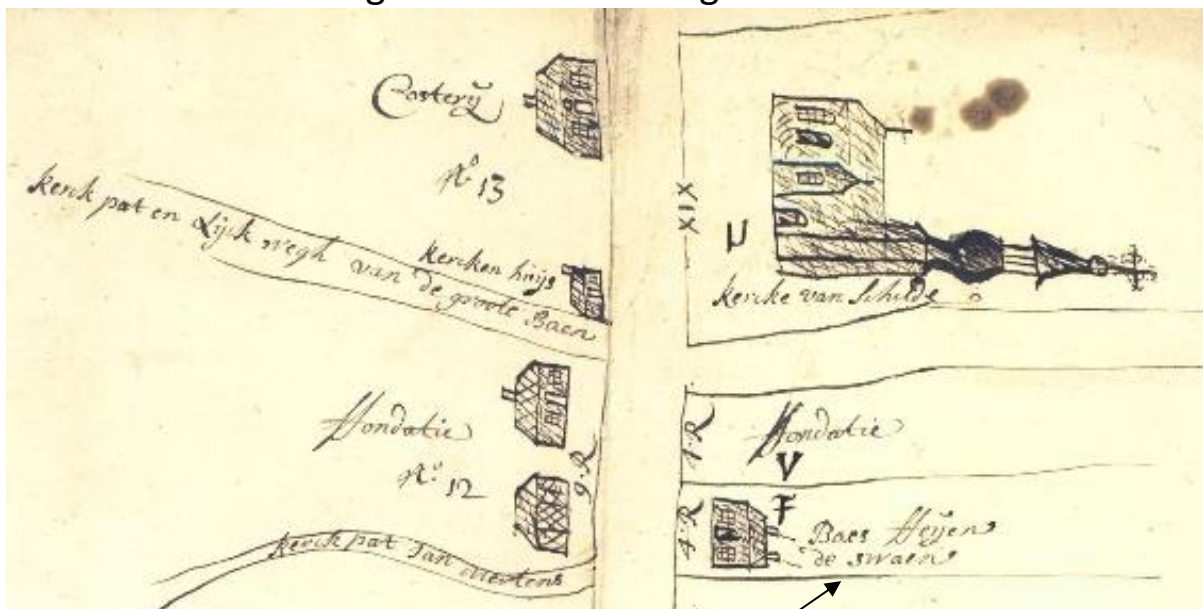
Sommige mannen moesten inventief zijn als ze een pint wilden gaan drinken zonder dat hun vrouw zag dat er geld was opgedaan. Loe Gibis moest regelmatig van zijn vrouw 1kg worsten komen kopen bij den beenhouwer recht tegenover Den Toren. Dat kostte 50 frank en hij kreeg van zijn vrouw altijd een briefje van 50 ₣ mee. Wanneer de Loe bij de beenhouwer binnen kwam zei vroeg den beenhouwer: "*Ne kg worsten, Loe, gelijk altijd*"? "*Nee*", zei de Loe dan, "*900 gr is genoeg*". Hij wist dat hij dan 5 frank terugkreeg en daar kon hij direct een pint van gaan pakken. Emma van de Wat, zijn vrouw, heeft het nooit ontdekt, van die 100 gr. minder.

5. DE ZWAAN – Kasteeldreef 1A

Vanaf de plaats waar je nu staat, had je vroeger vanuit café Den Hoek niet alleen zicht op café Den Toren, je kon onder het gebladerte van de vrijheidsboom richting Kasteeldreef kijken om te zien wie er allemaal binnen en buiten ging in café De Zwaan. Het huis staat er niet meer en dus heeft het geen zin om tot daar te stappen.

Café de Zwaan werd reeds in 1522 vermeld met Merten Willem als waard en is de ons oudst bekende afspanning van Schilde. In 1911 brandde het gebouw helemaal af. Timmerman Gust Verschueren liet er een woning met werkhuis bouwen. Het bleef echter ook een beetje café want het atelier werd regelmatig leeggemaakt voor een feest of een toneelvoorstelling van de lokale kring Arbeid Adelt.

Een plannetje van de Kerkfabriek uit 1723 leert ons dat Baas Heijens toen de cafébaas was. De afspanning gaf later zijn naam aan het 'Kerckpat Jan Mertens' dat we vandaag kennen als Zwaneweg.

6. 't PLEINTJE – Dorpsstraat 46

Nog altijd vanop onze huidige positie aan café den Hoek, zie je aan de overzijde van de straat 'Bar Plaza'.

Het café is veel minder oud dan de andere café's rond de kerk. Tot ca. 1970 was hier de kruidenierszaak van Mon De Laet en Jeanne

van den bakker gevestigd, en waar nu bakkerij Michielsens-Teniers ligt was toen de winkel van bakker Rik Simons, die een broer was van Jeanne van den bakker. Rik en Jeanne hadden nog een broer, de Stanny, die bevriend was met Marcel Verheyden. Toen Mon en Jeanne hun winkel sloten werd de handelsruimte omgevormd tot café 't Pleintje van Stanny en Marcel. Naast een verbruiksruimte voorin was er een feest- of vergaderzaaltje achterin. Schaakclub Boris Spasky maakte hier geruime tijd gebruik van. Toen Stanny eind 1989 overleed werd de zaak overgegeven. Ze werd nog jarenlang, tot aan zijn overlijden, uitgebaat door Jan Van Goethem. De zaak is in 2019 grondig gerenoveerd en leeft nu verder als Bar Plaza.

Vanop onze vaste positie – moest Den Hoek hier nog staan was onze eerste pint al leeg geweest – bekijken we nog een laatste café. Hoewel, bekijken is er niet echt bij. Naast bakker Michielsens-Teniers stond nog één huis met daarnaast een twee meter smalle doorgang die naar de Schoolstraat leidde. Om de huidige brede aansluiting te maken van de Schoolstraat met het Kerkplein moesten meerdere huizen afgebroken worden. Café Topsy is een van de huizen die moesten verdwijnen voor de aanleg van de Schoolstraat.

7. TOPSY – Dorpsstraat

Midden op de huidige Schoolstraat, in het verlengde van de nog bestaande huizen van de pare zijde, stond al eind 19e eeuw een huis met een bord boven de inkomdeur waarop stond 'Cafe Van Dyck'. Wij schrijven dit café toe aan Jozef Van Dyck (1856-1922) en zijn vrouw Maria Theresia (Trees) Sas (1855-1921). Na hun overlijden nam één van hun kinderen, nl. Maria Ludovica Van Dyck (1884-1936) de uitbating waar van dit café, samen met haar man Andreas Smolders (1884-?) met wie zij sedert 1905 gehuwd was. Hun zoon Louis Smolders hebben wij al ontmoet als uitbater van café De Hoek. Na het overlijden van zijn vrouw trouwde Smolders in 1939 met weduwe Philomene Van de Reck (1881). Kort daarop begon W.O. II en werd Café 'Van Dyck' overgegeven aan Jef Kennes (1920-1999), zoon van Constantia De Wolf, beter bekend als 'Stans van Julie van Poep Jos', in 't kort 'Stans Poep'. Kennes wijzigde de naam in Topsy. Hij was getrouwd met Mieke Goeyvaerts, weduwe met twee dochters, Alphonsine en Philomène (1939-2018). Vooral deze laatste was erg aantrekkelijk en stond bekend als Philomène van den Topsy. Dat verklaart wellicht ook het succes bij de jongeren dat den Topsy kende in de jaren vijftig. Helaas volgde kort daarop de sloop van het café.

Stap verder in de Schoolstraat tot aan het kruispunt met de Petrus Bogaertsiaan. Onderweg waren er vroeger twee cafés.

8. DE OUDE ZOMERHOF - Schoolstraat 66

Ook dit café is afgebroken. Het was gelegen in de Schoolstraat ter hoogte van het huidige nummer 64a – 66. August Moortgat (1896-1961) trouwde in 1919 met Maria De Bruyn (1899-1966) uit Schilde. Vermoedelijk werd het huis gebouwd in het eerste kwart van de 20e eeuw. Eind de jaren zestig stopte de activiteit.

9. TEN VELDE – Schoolstraat 48

Van deze drankgelegenheid is ons weinig bekend, allicht omdat ze maar een kort bestaan kende, geen 15 jaar. Het lijkt eerder een woonhuis waar een drankruimte was ingericht. Het was Maria-Mieke-Jacobs (1889-1952) die voor de zaak instond. Haar man Jules Van Dyck (1881-1967) en haar twee zonen Staf en Rik waren toen huisschilders. Twee vrolijke figuranten in de plaatselijke toneelkring "Arbeid Adelt".

De naam 'Ten Velde' was niet gelogen. Naast de woning begon het Schils Veld, een onbebouwde zone die aanvankelijk bijna tot aan de Turnhoutsebaan liep.

Stap verder in de Schoolstraat tot aan de Petrus Bogaertsiaan. Ga daar linksaf, en neem vervolgens de tweede straat rechts (Hendrik Consciencestraat) en stap tot aan de Turnhoutsebaan.

10. SINT-ELOOI

Op de hoek van de Hendrik Consciencestraat en de Steenweg (huidig nummer 2) stond tot begin van de jaren vijftig van vorige eeuw café Sint-Elooi. Alleen de afgeschuinde hoek van de nieuwbouw herinnert nog aan het oude huis. Sint-Elooi (=Egidius) is de patroonheilige van de

smeden, maar ook van de slotenmakers. Eens zou op deze plek de afspanning 'De Sleutel' gestaan hebben dat toen het eerste huis was van de lintbebouwing langs de Steenweg, komende van Antwerpen. Het rechte trekken van de Steenweg en het kasseien van deze baan was een privé-initiatief uit 1750, en dus verscheen precies op deze plaats een tolbareel die kon afgesloten worden. Hier lag de sleutel. In de 19de eeuw heeft een eigenaar zijn residentie hiernaast 'Tollenberg' genoemd.

Rond 1850 kwam hier een Nederlander toe, Adriaan Niemans (1827-1896), visverkoper en winkelier. Het café was dan ook vooral bekend als 'Bij de Vis'. Zijn dochter Constance Niemans (1878-1969) trouwde met Pierre Mathysen (1872-1958) en een nog jongere dochter Stefanie Niemans (1884-1974) huwde Louis Anthonis (1890-1973).

Flor De Graef woonde in de hoeve aan de Bellevuedreef die we nu kennen als de voormalige Loteling/Ago's. Hij was samen met zijn schoonbroer Fonne De Jongh met hun geiten naar den bok geweest in de Boekkestraat (de Zwaneweg waar heel Schil zijn geiten liet dekken). Wanneer ze huiswaarts trokken gingen ze ook nog een pint drinken in het café 'St.-Elooy' want dat was het laatste café op weg naar huis. Hun geiten gingen mee binnen en werden aan den toog gebonden. Er was wat bekend volk en de pinten gingen vlot over den toog. De Graef en zijn schoonbroer waren op den duur goed zat, en hun geiten hadden al heel wat keutels achtergelaten voor den toog. Hoe ze terug thuis kwamen wisten ze zelf niet meer. Er werd gezegd: *"Al goed dat die geiten de weg nog kenden, anders hadden die twee nooit thuis geraakt"*.

Vervolg je weg op de Turnhoutsebaan richting centrum.

11. DE LINDEKENS – Turnhoutsebaan 184

Niet te verwarren met het verderop gelegen restaurant "De Drij Lindekens".

Waar nu het KBC-kantoor staat was eind 19de eeuw het hotel De Lindekens gevestigd, met als hotelier Louis Meyvis maar nu zullen wij

het hebben over het café De Lindekens van de familie Gabriëls uit Schilde. De

Schildenaren hadden het vroeger bijna nooit over 'de Gabriëls' maar wel over 'den Bruyntjes'. Als er in die familie iemand stierf dan was de

overledene er ene 'van den Bruyntjes'.

Hoe valt dat te verklaren? Als onze veronderstelling juist is dan moeten wij 170 jaar terug in de tijd gaan.

Jan-Baptist De Bruyn (1816-1885) was lang de enige veldwachter van Schilde en dus één van de bekendste bewoners van het dorp. Zijn zuster Catharine De Bruyn (1812-1893) trouwde met Corneel Gabriëls (1804-1852) die vrij jong stierf. De kinderen van Corneel en Catharina zullen dan, hoewel ze Gabriëls heten, als de "Bruyntjes" door het leven gaan en dat zette zich verder op het nageslacht.

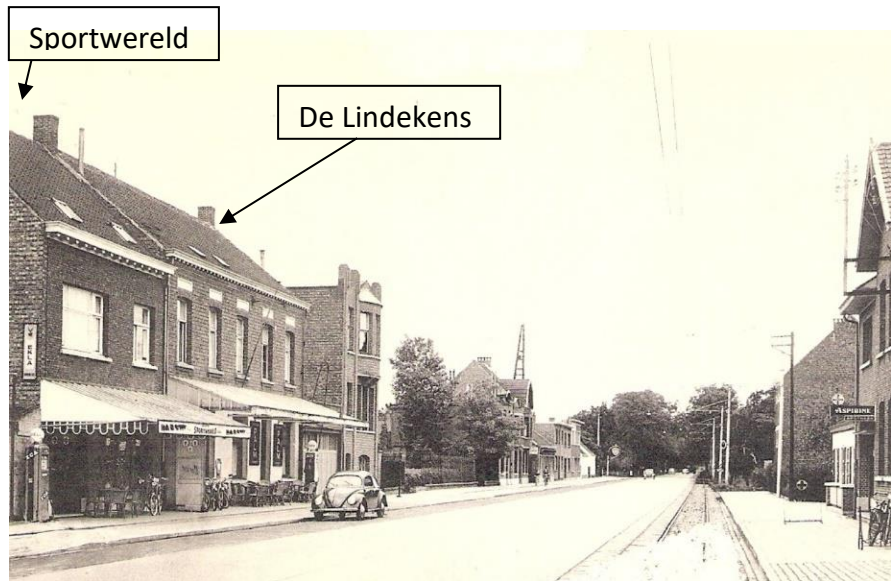
Kort na WO I stopte het hotel haar activiteit en begon Fons Gabriëls (1884-1961) en zijn vrouw Amelie Coertjens (1886-1947) een fietsenhandel en daar hoorde ook een café met biljart bij. Later werd het werkhuis nog uitgebreid met een feestzaaltje en schafte hij zich een zwarte luxewagen aan als taxi. Ook een brandstofpomp mocht zeker niet ontbreken. Zoon Vital (1912-1966) was zijn beste hulpje.

Wanneer vader Fons en zoon Vital overlijden en er zich geen opvolging aandienende zal Miel De Cock (1939-2019) en echtgenote Martha Goossens (1937-2020) hun papier- & boekhandel naar hier verhuizen.

12. SPORTWERELD – Turnhoutebaan 186

Naast café De Lindekens staan we op de plaats waar tot voor 50 jaar café Sportwereld werd uitgbaat. De herbergier was Louis (Loeke) Van Velthoven (1896-1972).

Loeke trouwde in 1919 met Celine Meyvis (1898-1970), één van de dochters van hotelier Louis Meyvis uit De Lindekens. Loeke was toen al 'velomaker' en trok bij zijn

schoonvader in. Den Bruyntjes werd pas later zijn naaste concurrent. Vanaf de jaren 50 legde Loeke zich ook toe op bromfietsen. Bij Van Velthoven vonden ook vergaderingen en teerfeesten plaats van de Venneputvissers die toen hier hun lokaal hadden. Wij laten niet na te vertellen dat in dit café de oprichting van de Heemkundige Kring Scilla bezegeld werd in 1966. In de jaren zeventig kwam hier het discocafé van Fons en Lucy Hellemans, ook bekend van hun Auto-Speedwayclub.

Wandel verder richting Turnhout en hou halt aan het bronzen standbeeld van Hendrik Conscience, de schrijver uit de 19e eeuw die zijn volk leerde lezen en meerdere keren in Schilde verbleef.

13. IN DE GULDE POORT – Turnhoutsebaan 202

Waar nu Conscience neerzit stond honderd jaar geleden nog de herberg 'In De Gulde Poort'. De 'gulde', of de 'guld' betekent 'de gilde'.

Louis Wils (1860-1937) was naast cafébaas ook schoenmaker.

Op de plaats van de inrit van de parking stond het oude gemeentehuis dat rond 1955 werd afgebroken. De Louis

was als het ware de vaste getuige als een vader aangifte kwam doen bij de geboorte van een kind, wat stevast afliep met een stevige pint in de Gulde Poort. Vooraleer voormeld gemeentehuis gebouwd was gingen de vergaderingen van de gemeenteraad zelfs door in het café.

14. KEIZERSHOF – Turnhoutsebaan 107

Kijk even diep in de ogen van Hendrik Conscience en keer je vervolgens 180° om. Je ziet dan aan de overkant van de steenweg wat eens het hotel Keizershof was (nu ING bank en kledingzaak Stanford), gebouwd in 1885 in opdracht van baron burgemeester Henri Van de Velde die het groots zag want hier kwam het station van de stoomtram. Oorspronkelijk rond 1770 gebouwd als hoeve met landbouwgrond was dit toen een van de weinige huizen op deze baan. Bij de openbare verkoping in 1794 lezen wij de naam 'Cour Impériale'. Conscience kwam hier in 1849 voor de eerste maal overnachten in een woning die we vandaag niet de naam 'hotel' zouden durven geven. Van enig toerisme was er toen helemaal geen sprake zodat de financiële opbrengst ook van de landbouwactiviteit moest komen en het

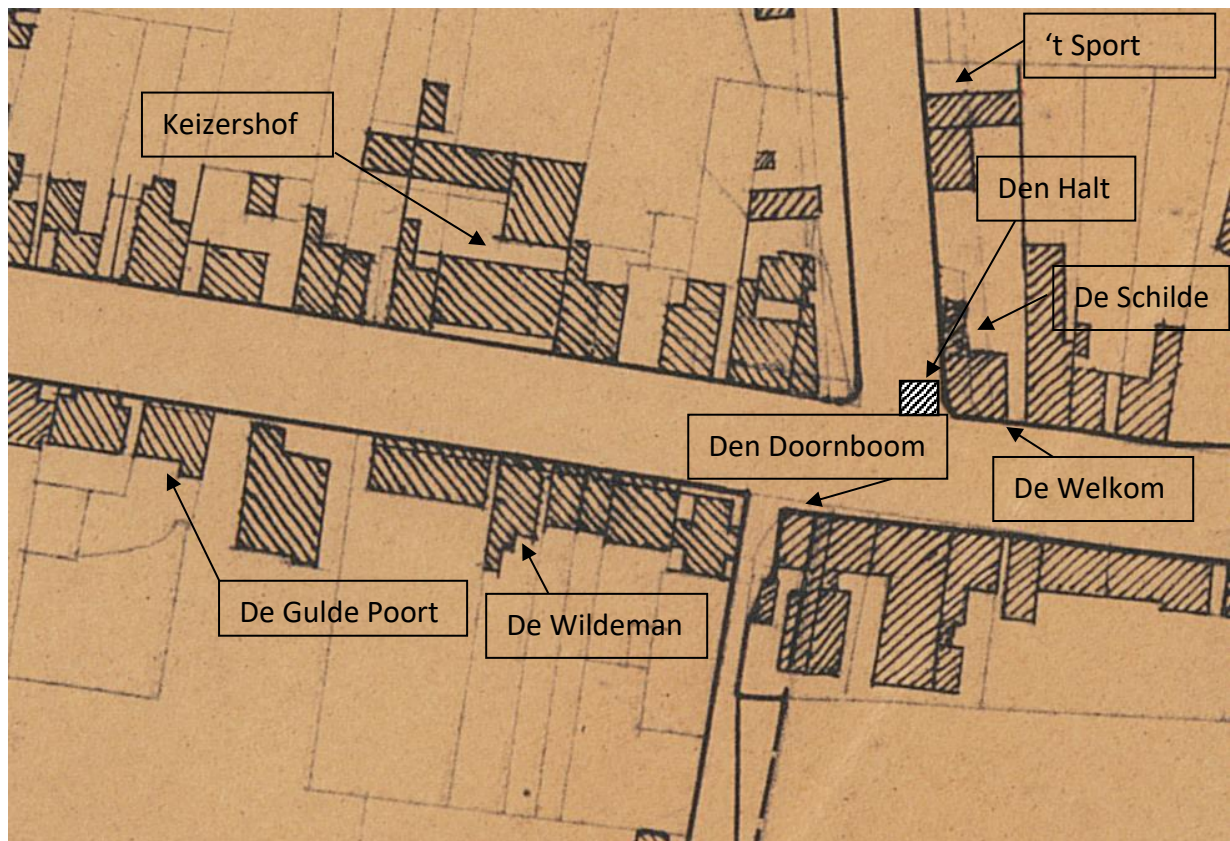
verpachten van grond. En vanzelfsprekend deed het Keizershof toen ook dienst als dorpsherberg.

Komende van Brasschaat vestigde Pierre Peeters (1843-1918) zich rond 1867 in Schilde als hotelier van het Keizershof. Zijn oudste zoon Edward Peeters (1868-1956) volgde hem op maar ook Jules Peeters (1881-1970), een jongere halfbroer van Edward stond zijn mannetje in het hotel. Hij was onder meer medeoprichter en schatbewaarder van de Vlaamse Oudstrijdersbond van Schilde in 1920.

Burgemeester Henri van de Werve stierf in 1924 en zijn schoondochter (erfgename) ging in 1930 over tot de verkoping van het Keizershof. Koper was Jef De Backer (1887-1955). Later werd het Keizershof gesplitst en in het linkse deel kwam de meubelzaak van vader Jan en zoon Eugeen Koninckx. Ondertussen baatte dochter Julia De Backer (1911-1980) de zaak uit met haar man Karol Wiechec (1906-1977), een Poolse soldaat die hier bij de bevrijding van Schilde was blijven plakken. Julia De Backer emigreerde in 1957 naar Zuid-Afrika. Het café werd dan overgelaten aan Charel Joossens en Ria Simonts die een kleindochter was van Aloys (Wies) Ghielens (1879-1966) en Antoinette (Net) De Pooter. Deze laatste was eigenaar/uitbaatster van het bekende café 'Moeder Net' in Sint-Antonius tegenover het ziekenhuis. Ria zelf was er één van de Kapper en dat verhaal lees je straks aan café De Doornboom.

Vervolgens baatte Valentine Van Mechelen (1932-1978) het Keizershof uit, gehuwd met Louis Bogaerts (van de Vlieg). Daarna dienden zich Bob Verschueren (1929-2013) en Odette Van de Vyvere aan. De laatste uitbaters waren Etienne Sys en Joke Eijkhout.

Stap verder tot op het kruispunt met de Brasschaatsebaan. Steek de Turnhoutsebaan over en sta stil op de hoek, ter hoogte van de kledingzaak Munt Fashion. Je bevindt je nu in de Bermudadriehoek, zoals men vroeger zegde. Er waren hier zoveel cafés dat je verloren was als je hier kwam.

15. DE WILDEMAN – Turnhoutsebaan 210

Twee huizen naast waar nu restaurant De Rode Zee gevestigd is werd vroeger herberg De Wildeman uitgebaat. Het café nam drank af van de brouwerij De Wildeman van de familie Ghysels in Oostmalle. Ook in

omliggende gemeenten zoals Wijnegem en Wommelgem was er een herberg 'De Wildeman'. De Wildeman verwijst naar de wilde naakte bebaarde man met knots die ook op het wapenschild van Schilde te zien is. Wij vernamen het bestaan van de herberg ingevolge de openbare verkoop ervan in 1864. Kort daarop was Schildenaar Guillaume De Vos (1842-1902) de herbergier. Hij trouwde met Cornelia Van den Sanden (1842-1921), een tante van de latere burgemeester Alfons Van den Sande die tegenover De Wildeman woonde. Enkele jaren na de overname veranderde De Vos de naam van zijn zaak in 'De Warande'. Omstreeks 1910 zal de familie Schoenmaekers-Geeraerts de woning betrekken en houdt de herberg op te bestaan.

Een artikel uit de Gazet van Antwerpen in 1894.

16. DEN DOORNBOM

Op de hoek van de Turnhoutsebaan en de Schoolstraat (nu het voetpad vóór juwelier Reyntjens) bevond zich tot half de jaren zestig café Den Doornboom. Vermoedelijk was

de eerste uitbater een zekere Corneel August Simonts (1852-1935), van beroep herbergier en metsersbaas. Zijn vrouw, Theresia Mariën (1857-1935) zorgde voor hun zeven kinderen en enkele zonen waren ook metselaars. Naast dit café stond een woning en aansluitend een

feest- en toneelzaal die na het overlijden van de ouders in 1935 de naam kreeg 'Zaal Kinderen Simonts'. En was hun vader herbergier, zijn dochter moest niet onderdoen, want die runde het café na het overlijden van haar ouders. De ouderen onder ons hebben haar nog gekend: Virginie Simonts (1882-1967), aanspreekbaar als 'de Vizze van de kapper'.

Simonts was een familie van echte neringdoeners waaronder ook enkele metsers en aannemers. We komen de familie straks nog twee keer tegen in de Kerkelei. De Simontsen werden die 'van de kapper' genoemd. Je zou kunnen vermoeden dat één van de voorvaders een steenkapper was, maar de bijnaam had een heel andere oorsprong. De vader van Vizze woonde bij zijn dochter in den Doornboom. Schuin tegenover Den Doornboom woonde ook de vader van 'Julia van 't Bakkerke' (De Backer), de cafébazin van het Keizershof, bij zijn dochter. Beide vaders gingen regelmatig in 't café bij hun dochters een 'kapperke' drinken. Dat was een jeneverke in een kroes met een oor aan, dat altijd in één teug naar binnen werd gekapt.

Zij betaalden steeds met dezelfde cent aan elkaar zodat het henzelf nooit iets kostte, terwijl het leek of ze elkaar iedere keer trakteerden. De dochters Vizze en Julia hadden dat eerst niet door. Maar op een schone dag kwam het toch uit en dat kreeg zo'n impact dat iedereen zei "*dat zijn die van 't kapperke*". Waarom Vizze Simonts en niet Julia De Backer de bijnaam 'van 't kapperke' kreeg, weten we niet. Misschien had Julia haar bijnaam al ('van 't Bakkerke'). In ieder geval, zo zijn naaste en verre familie Simonts eerst 'die van 't kapperke' geworden en gemakkelijkschalve later 'die van de Kapper'.

Tot in de jaren vijftig lag er wit zand op de cafévloer en speekbakken ontbraken er ook niet. Ondanks een spectaculair ongeval rond 1950 volgde de wederopbouw. Bij de verbreding van de Schoolstraat in 1970 moest de Doornboom echter gesloopt worden.

17. 'T SPORT – Brasschaatsebaan 4

In 1941 trouwde de Nederlandse Emmy Adam (1920-1998) met Frans Grimon (1911-1963) en werd de woning van zijn ouders ingericht als café 't Sport. Na het overlijden van Frans werd het café overgenomen door Fonske Van Hooydonk en vrouw Julia uit Wijnegem. Met hun zoon en vier dochters werd het een café dat veel jong volk aantrok. Fons, klein van gestalte werd 'paapke' genoemd omdat hij als kind bij het paapgooien de geworpen schijven opraapte en teruggaf aan de werper. Naast het café werd later nog een kegelbaan aangelegd.

Café Sport deed gouden zaken wanneer voetbalclub SK Schilde thuis speelde op hun terrein waar nu het gemeentehuis staat. Er waren toen nog geen kantines aan het terrein, en

tijdens de rust en zeker na de wedstrijd was het er vollen bak.

Ook wanneer er een film gedraaid werd in de vlakbij gelegen cinema Rex (de huidige verfwinkel) was het tijdens de pauze, en na de film, erg druk. Aan het einde van de pauze werd er in het café zelfs gebeld om aan te geven dat de hoofdfilm ging beginnen en men zijn pint moest uitdrinken en weer plaats moest nemen in de zaal.

Café 't Sport was in feite een tweewoonst. Naast het café, met daartussen een éénsteensemuur, stond de drogisterij van Nie (Leonie) Van Beethoven, en haar man Hubert, de schilder. Hoe die mensen dat hebben uitgehouden, en konden slapen, met al het lawaai van het café tot een kot in de nacht, is niet te begrijpen, maar ze hebben nooit gereclameerd.

Op een keer was het volle bak in het café. De eikenbomen die toen nog tot aan de Turnhoutsebaan stonden, zouden uitgedaan worden. 'De

Gruun' kwamen hier tegen betogen, aanvankelijk buiten en dan allemaal in 't café. Het heeft niet veel uitgehaald, want zoals je vandaag kan vaststellen zijn de bomen toch verdwenen. Als aandenken heeft er in het café tot dat het gesloten werd, in een muurnis een grote houten spie gestaan, als herinnering aan die verdwenen bomen.

Het café kreeg later een nieuwe naam: café Monaco.

18. DEN BOULEVARD - Turnhousebaan hoek Brasschaatsebaan

Nog een café dat is moeten verdwijnen om een weg te verbreden. Het stond naast café De Schilde (nu Baron Gaston), dus op de plaats waar vandaag de mooie catalpa groeit.

Dit café veranderde wel eens van naam zoals opeenvolgend 'In den Boulevard'', 'Macadam' en 'Den Halt'.

De eerste ons bekende herbergier is de Zoerselnaar Frans Jozef Grimon (1850-1932), echtgenoot van Melanie Simonts (1857-1939). Hun dochter Emma Grimon (1898-1985) zette later met haar man Frans Sebrechts (1895-1951) de zaak verder. Daarna loste hun zoon Staf zijn ouders af. Later trachtte Frans Hens, werknemer van de brouwerij, nog een tijdje het café nieuw leven in blazen maar enkele jaren later volgde de volledige sloop.

Eén van de laatste renovaties die werd uitgevoerd was het vervangen van de vensterluiken door moderne rolluiken. Dat hebben ze zich beklaagd toen de Gerre van Wijnegem tijdens Steenweg Kermis

dronken binnen kwam en geen bier kreeg. Uit wraak sneed hij de linten van de rolluiken met zijn mes door zodat ze één voor één met groot gedonder naar beneden vielen en het binnen pikdonker werd.

19. DE SCHILDE – Turnhoutsebaan 125

Naast café Boulevard kwam omstreeks 1910 'Hotel De Schilde & Van Hoof-Van Dyck' te staan. Ook Schilde werd toen voor het toerisme stilaan aantrekkelijk, en dus voorzag men de mogelijkheid om te overnachten. De initiatiefnemers waren hier het echtpaar Jozef Van Hoof (1876-1919) en Mathilde Van Dyck (1877-1948). Door het vroege overlijden van haar echtgenoot (en kinderloos) hertrouwde Mathilde enkele jaren later met weduwnaar René Mennen uit Wijnegem. Hij werd de nieuwe hotelhouder en het uithangbord werd gewijzigd in 'Mennen-Van Dyck'. Maar al in 1932 blijkt het beroep van R. Mennen behanger te zijn, wonende met zijn vrouw in de Picardiestraat (thans Eug. Van de Vellaan). De reden is dat slachter Alfons Hertogs (1879-1950) de uitbating van Hotel De Schilde op zich had genomen en dit als patron vermoedelijk deed tot zijn overlijden, want in 1953 zien wij Jos Govaerts, zeg 'Gowvers', (1907-1996) als cafébaas samen met zijn vrouw Florus (1907-1983). Hij was 23 jaar trappenmaker. Wat later is

wielrenner Roger De Breuker (1940-2018) samen met zijn moeder Anna Aerts (1921-2002) en stiefvader Charel Smolders (1921-2001) naar Schilde komen wonen en Charel loste in mei 1961 de Govers af.

Nadat eerder café Den Halt (ex-café Boulevard) was gesloopt, werd café De Schilde rond 1970 afgebroken maar door ex-beroepswielrenner Roger De Breuker kwam er een volledig nieuw etablissement dat de naam 'De Schilde' behield.

Ter verduidelijking, Roger heeft zelf niet aan de tap gestaan, dat liet hij over aan zijn stiefvader Smolders. Roger verdeelde brandstoffen na zijn wielloopbaan, de kolenboer heette dat toen.

Later zette Willy (Wim) Thys het café verder. Na een faillissement stond het café dan enige tijd leeg maar het herrees onder de naam 'Braschil', met Wim Gibis als uitbater. Vandaag kennen wij deze zaak onder de naam 'Baron Gaston'.

20. WELKOM

Gelegen rechts naast het Hotel, en later café, de Schilde behoorde deze woonst toe aan Van Dyck Maria Ludovica (1877-1932), echtgenote van August Beullens (1870-1920), schilder-behang-

er. Zij is een zuster van Jules Van Dyck, gehuwd met Mieke Jacobs, die wij reeds hebben ontmoet bij de beschrijving van Ten Velde in de Schoolstraat. Kort na het overlijden van Beullens-Van Dyck zal dochter Gusta Beullens (1905-1976), getrouwd met Jozef Broeckx (1913-1970) het café openen. Ook haar zus Louisa Beullens (1904-1979) en haar man Jan Janssen (1900-?) met hun twee kinderen woonden onder

hetzelfde dak, evenals haar ongehuwde oudste broer Frans (1898-1949). Noteer dat de drie heren allen een beroepsactiviteit als schilder-behanger bleven uitoefenen. Samen met café De Welkom werd rond 1960 ook de winkel van melkboer Sus Pap afgebroken om plaats te maken voor superette Mannaerts (men sprak over een zelfbedieningszaak).

21. DEN HOLLEN BLOK – Turnhoutsebaan 256

Hier stond lang geleden het huisje van het kroostrijk gezin Jan-Baptist Van Dyck (1817-1892) en Maria Elisabeth Peeters (1818-1880). Jan-Baptist was ‘blok-maker’ en toen gebeurde het vaak dat dit ambacht van ‘klompenmaker’ in gezins-verband werd beoefend. Hun zoon Frans Van Dyck (1856-1924) zette begin vorige eeuw de zaak verder. Hij trouwde met Maria Antonia Van Deun (1861-1935). Wij vernamen dat hier ook een cafeetje aan verbonden was, genaamd ‘Den Hollen Blok’. De twee zonen van Frans en Maria waren al vóór hun ouders overleden, zodat in de loop de jaren twintig de zaak ophield te bestaan.

22. NOVA (ZAAL) – SCHIL DORP - Turnhoutsebaan 155

Vroeger was deze drankgelegenheid een houtzagerij, uitgebaat door Sas Vekemans. De grote zaal van de zagerij werd enkele malen in het jaar opgeruimd en opgekuist om er een dansgelegenheid van te maken, bijvoorbeeld tijdens Apolloniamarkt of Steenwegkermis.

Wanneer de Antwerpse cinema's al voor WO I veel volk trekken, en ook de cinema in Wijnegem succes kent, besluit Sas Vekemans om ook in zijn zaal stomme films te vertonen. Achteraan in de grote ruimte werd er een groot laken gespannen. Er werd een operator ingehuurd, die met de grote filmrollen tot hier kwam. Iemand van Deurne werd ingehuurd om de films vooraan op de piano te begeleiden.

Na een verbouwing in 1920 begon Sas dranken te verkopen in zijn voorplaats, en er werd ook een projectiekamer hoog bovenaan de zaal gebouwd. De Nova was geboren. Rond het jaar 1930 werden ook vaste stoelen geplaatst, en kon de zaal alleen nog gebruikt worden voor cinema of optredens. In 1940 kocht de kerkfabriek de zaal. In 1960 werden de stoelen er terug uitgehaald, en kon de ruimte als parochiezaal gebruikt worden voor feesten, optredens, repetities en vele andere activiteiten. De parochiezaal sterft een stille dood wanneer de gemeente het Dienstencentrum bouwt in de Schoolstraat.

In 1987 werd de zaal Nova verkocht en kwam ze in privéhanden. De Nova werd vanaf dan bekend als "Snooker Nova". In september 2017 werd de zaak overgenomen door Marc en Agnieszka Janssen die het café een nieuwe naam gaven: Schil Dorp.

23. DEN ENGELSEN HOF – Turnhoutsebaan 167

Als er één herberg in Schilde uitblonk in onopvallendheid dan was het wel den Engelschen Hof, hoewel deze eenvoudige woning tijdens haar ongeveer honderdjarig bestaan op de Steenweg door één en dezelfde familie werd uitgebaat.

Het was Jaak Felix Florus (1837-1923) uit Ranst die zich in 1867 in Schilde aanmeldde om te trouwen met Maria Catharina Schoeters (1834-1907) uit Schilde. Van beroep was hij blokmaker en dat ambacht zal ook door zijn nakomelingen verdergezet worden. Jaak Florus richtte de voorkamer van het huisje in als drankplaats. Hij voorzag ook een zaaltje voor cultuurevenementjes en toneelclub Arbeid Adelt had in den Engelschen Hof zijn vast stek tot het hier te klein werd, en ze naar de zaal van Verschueren verhuisden (het voormalige café De Zwaan in de Kasteeldreef).

Naast het bij hun huwelijk erkende 'voorkind', kreeg het gezin nog twee dochters en twee zonen, maar alleen zoon Eugeen (1873-1934) zorgde voor een nageslacht dat ook in de cafébranche bleef. Een telg van hem is Wiske Florus die wij kennen als echtgenoot van Jos Govaerts (de Gowvers) uit café De Schilde.

Van de oudere Schildenaren onder ons gaan de herinneringen naar de twee jongedochters Florus, te weten Louisa (1869-1956) en Paula (1880-1965). Zij hebben de zaak verder gezet tot ze er, haast letterlijk, bij neervielen.

Op vlak van hygiëne keek men niet nauw in het café. De glazen waren zo vuil dat de klanten bijna altijd van het fleske dronken. Dat was vooral handig tijdens de pauze van de film in de Nova. Het was dan vollen bak in den Engelschen Hof maar het ging goed vooruit omdat er alleen flesjes moesten geopend worden. Wanneer het tijd was om

terug naar de cinema te gaan ontstond er altijd een groot probleem. De mannen gingen dan nog snel in de poort naast het café binnen om daar tegen de muur, de haag of in den hof, een plasje te doen. Er bleef dan altijd een zekere urinevloed en stank achter. Louisa had het poortje al eens vast gedaan, en de mannen aangemaand om elders te gaan plassen, maar ze duwden dat poortje telkens opnieuw open. Ze was ook al eens gaan reclameren bij de Vekemannen van de cinema, maar ook dat had niets uitgehaald.

Tot Louise eens zei: *“De volgende keer zal ’t gedaan zijn, ge moogt gerust zijn”*. Ze legde een haagschaar op de toog en dreigde om mee naar buiten te gaan, en deze te gebruiken. Vanaf dan zou het gebeterd zijn.

24. IN DE TON - BROUWERSHUIS – Turnhoutsebaan 171

Op de plaats waar wij nu bloemenzaak Florenza zien, bevond zich ooit het café ‘In den Ton’. De uitbater was Louis Van der Elst (1879-1935), van beroep kuiper, dus mogelijk heeft hij opdrachten uitgevoerd voor de brouwerij die slechts 50 meter naast het café lag. Achter het woongedeelte was een overdekte hangar die dienst deed bij het boogschieten (liggende wip). Vanaf en tot wanneer hij dit café geeft uitgebaat is ons niet bekend. Zijn opvolger kennen wij des te beter. Het is Fé (Felix) Hertogs (1901-1981), zoon van de al eerder vernoemde Alfons Hertogs, hotelier van hotel De Schilde. De Fé trouwde in 1929 in Oelegem met Marie Van den Branden (1906-1976) en zij was geknipe waardin van het ‘Brouwershuis’, de nieuwe naam van deze drankgelegenheid. Fé had ook een ceremoniewagen en bij een huwelijk deed hij voor de stoet ook vaak beroep op de taxis van Fons Gabriëls en zoon Vital van ‘De Lindekens’, en op die van Maurits Van den Branden, een neef van Marie van de Fé. De hangar werd

vervangen door een (nogal rudimentaire) feestzaal die ook door de harmonie 'Takjes worden Boomen' werd gebruikt voor hun oefenstunden.

Een evenement dat gedurende enkele jaren veel volk lokte was de zesdaagse op rollen.

Een biljart mocht ook niet ontbreken in de gelagzaal. De biljartclub kreeg de naam 'Recht er Op'!

Toen de jaren begonnen te wegen deed het echtpaar beroep op hun schoondochter Ilda Matheussen om bij te springen. Uiteindelijk werd een koppel gevonden om de zaak verder te zetten en dat waren Leo en Ingrid Depoorter-Schorpion.

Latere uitbaters waren nog Leo Peeters en Sinne Verreycken (een dochter van Dolf en Marth die we al eerder tegen kwamen), en Werner Bourbon (die we straks nog tegenkomen) als laatste uitbater.

Café 't Brouwershuis

- * Prima dranken
- * Aangename sfeer
- * Verzorgde bediening

- * Moderne zaal voor Feesten, Bals, Partys, Uitvaarten, Vergaderingen enz.

Turnhoutsebaan 171
2230 Schilde

Tel. 83 00 14

25. HET GULDEN WIEL – Turnhoutsebaan 278

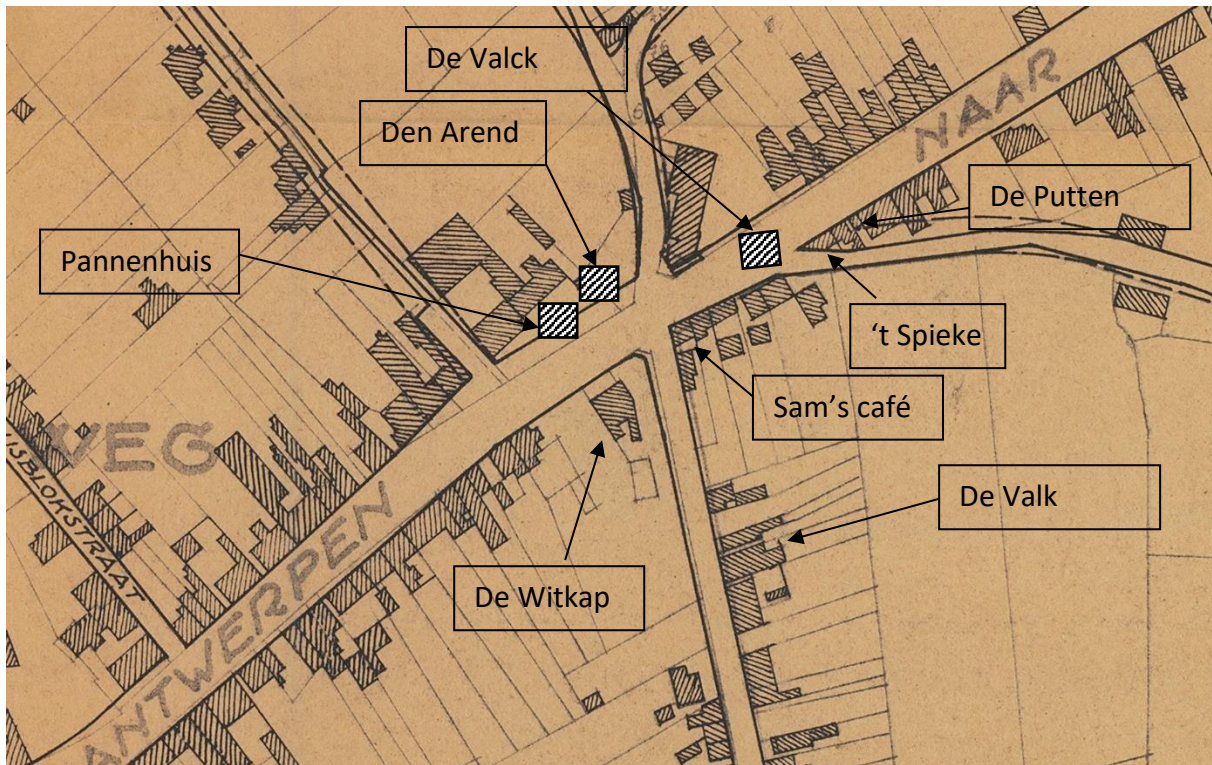

Tot ca. 1960 stond hier café Het Gulden Wiel van fietsenmaker Albert Franken (1917-2007), een wielrenner uit Westmalle die zijn lief vond in Schilde, Tille Jacobs (1918-2015). Ze gaven elkaar in 1942 het 'ja-woord'. Het café was getooid met de talrijke bloemekés die getuigden van zijn overwinningen tijdens zijn wielloopbaan. Op de toonbank stond een opgezette buizerd want jagen was zijn hobby. Links van 't café was een doorgang naar de werkplaats. Het bleef niet bij fietsen herstellen en verkopen want de vraag naar bromfietsen kwam goed op gang. Uiteindelijk besliste Albert het café te verlaten en vestigde hij zich (zonder café) enkele honderden meters verder op de steenweg in een nieuwe constructie met ruime showroom waar ook grasmaaiers een interessant artikel werden.

Aan de overkant van de baan woonde Gusta van den dikke (Gusta Mertens), echtgenote van Fille Leemans. Ze was heel nieuwsgierig, en stond altijd op de baan voor haar huis te zien wie er passeerde, of wie er in het café bij de Franken binnen zat of er buiten kwam.

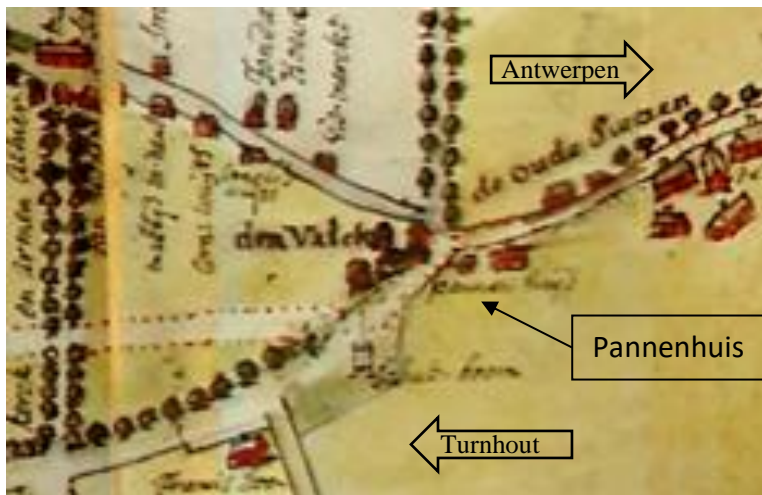
Den Bert zei op ne keer: *“Zie mannen daar staat ze weer te zien wat er hier gebeurt”*. Na een tijd was Gusta even naar binnen, en de Bert zei: *“Ik zal eens een blekke busje over de steenweg stampen, wedden dat ze op straat staat nog voor dat buske stilligt?”* Hij pakte een buske, zette het op de dorpel van de cafédeur, en stampte het over de straatstenen zodat het over de baan rammelde. En inderdaad nog voor dat het buske tot stilstand was gekomen, was Gusta verschenen in haar deuropening. Alle mannen stonden te gieren achter de ruiten van het café. Gusta zag alles, behalve die keer dat er naast het café bij dokter Hofkens een fiets gestolen was. Men dacht dat de zaak snel opgelost zou zijn, maar net die keer had Gusta niets gezien.

Stap verder tot op de hoek van de Turnhoutsebaan en de Oudebaan. Ook hier had je vroeger keuze te over als je een frisse pint wou pakken.

26. PANNENHUYS – Turnhoutebaan 175

Op deze plaats stond volgens een kaart van landmeter Ricquier al in

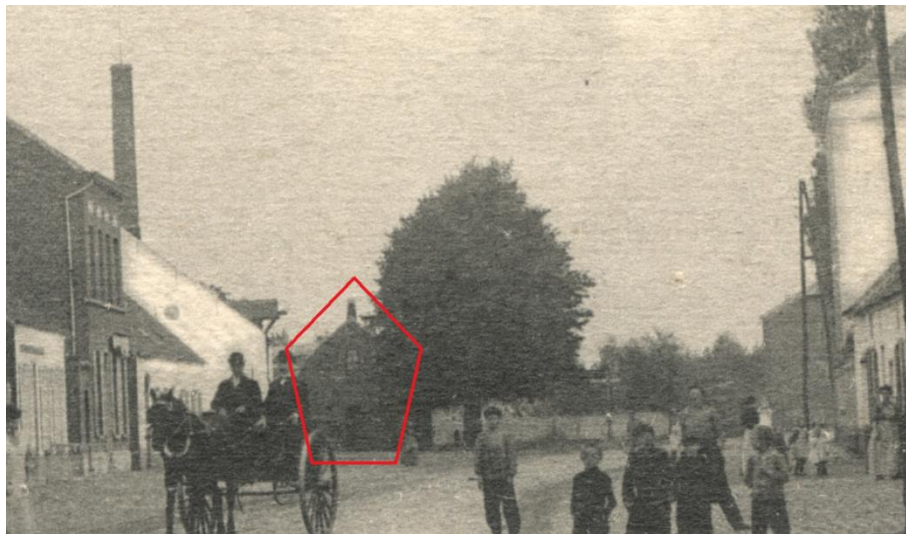
1735 de herberg 'Sint-Hubertus'. Toen de oude steenweg rond 1750 rechtgetrokken werd en gekasseid, heette die herberg 'Pannenhys'. En inderdaad, op die kaart stond het dak van het huis rood ingekleurd wat zich

onderscheidde van de andere strodaken in de omgeving, gekleurd in vuilgroen. In 1765 kwam de familie Dierckx-Dries van Ranst via Wommelgem zijn intrek nemen in het 'Pannenhuis'. Rond 1800 was een zekere Pierre Dierckx de uitbater. Op dezelfde plaats kwam in 1875 de brouwerij 'Den Arend' van de familie Van Cauwenberghs die honderd jaar later plaats maakte voor de appartementen naast restaurant Euryanthe, de voormalige woning van de brouwer.

27. DEN AREND – Turnhoutsebaan 175

Wij spraken zonet over de brouwerij Den Arend en wel ja, bij die brouwerij hoorde ook een café.

Waar dat stond konden we lokaliseren aan de hand van

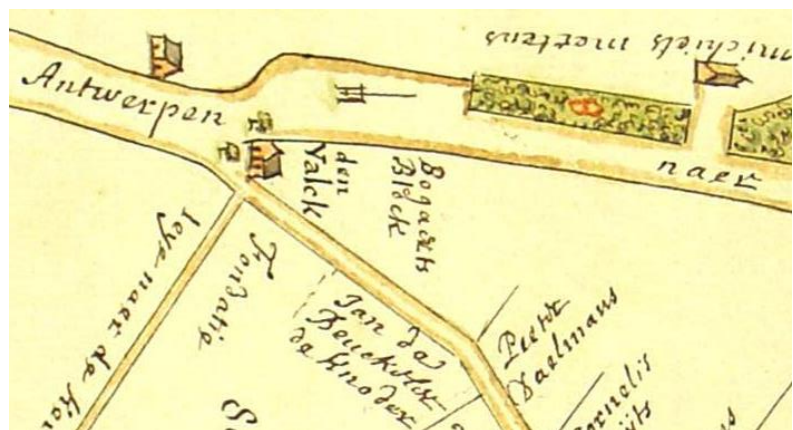

een oude kaart. Café Den Arend werd gesloopt in 1910 om plaats te maken voor het brouwershuis van brouwer Evarist Van Cauwenberghs jr, en lag dus in de voortuin van het huidige restaurant Euryanthe.

Constant Adriaenssens (1849-1909), wiens broer en vader gemeentesecretaris in Schilde waren, was de ‘bestierder’ van de brouwerij. Hij hield toezicht op de administratie en het personeel maar werd ook beschouwd als de cafébaas.

28. DE VALCK

Dank zij een oude kaart van 1745 weten wij dat hier pal in het midden van de huidige Turnhoutsebaan de herberg De Valck stond, toen uitgebaat door Paulus Smits (1702-1789), alllicht

de stamvader van de Schilse tak ‘Smits’ met talrijke nakomelingen in ons dorp en omgeving. Een verkoopakte van een onroerend goed uit 1679 leert ons dat die openbare verkoop plaatsvond in herberg De Valck die toen dus al bestond.

Wij wijzen erop dat de huidige Oudebaan vóór 1750 de weg naar Turnhout was. Door het rechte trekken en kasseien in dat jaar verloor de 'baene naer Turnhout' haar belang, maar dat betekende ook het einde van herberg De Valck die daar in de weg stond en dus moest afgebroken worden.

29. 't SPIEKE – Turnhoutsebaan 304

Op de hoek van de Turnhoutsebaan en Lindenstraat staat nu haast 25 jaar het café Briard van David Heerwegh.

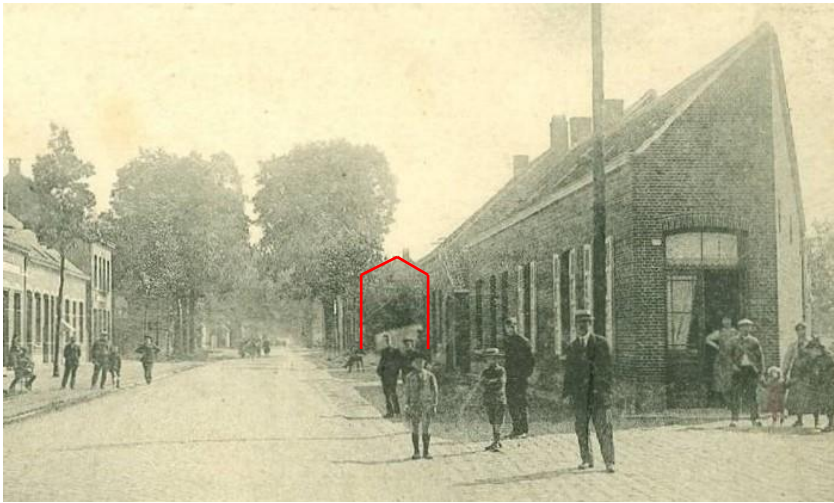
Daarvoor heette deze drankgelegenheid al gedurende ca. 80 jaar 't Spieke, een héél

toepasselijke naam. Voor zover bekend waren de eerste uitbaters Josephus Jacobs (1875-1928) en zijn vrouw Philomena Evers (1884-1963), algemeen bekend als 'Mène van den boer'. Hun zoon Eugeen (1919-1998) was ooit Belgisch kampioen veldrijden. Na de dood van Mène nam Camiel Van Looveren (1938-2006) samen met zijn vrouw Constance Gerstmans (1939-1989) 't Spieke over. Na Camiel (van de Les) veranderde de naam van 't Spieke in Briard.

Net zoals De Doornboom zeventig jaar eerder kreeg café Briard drie jaar geleden ongewenst bezoek van een vrachtwagen.

30. DE PUTTEN - Turnhoutsebaan 310

Nu een frituur, maar vroeger was hier café De Putten gevestigd. In 1925 verkochten de erven Vereyken uit Schilde hun huis met grond, groot 227 m², gelegen op de Turnhoutsebaan te Schilde aan Philippus Antonius Ghielens (1881-1969), die er café De Putten opende. Zijn vrouw, Carolina Van Hemeldonck (1883-1974) zal door het leven gaan als 'Lineke van den Toon'. De hobby van Toon was met de duiven spelen en jaarlijks vond er in het café een duivententoonstelling plaats. Toon was een broer van Aloys (Wies) Ghielens wiens naam wij eerder al zijn tegengekomen bij de bespreking van het Keizershof. Line en Toon vierden in 1965 hun diamanten trouwjubileum, zij hadden zeven kinderen. Niet alleen via de Steenweg kon men het café betreden, ook langs de achterdeur vanuit de Lindenstraat.

Puttekeskermis was voor het café een van de jaarlijkse hoogdagen. Na het overlijden van Toon stond hun jongste kind Josée Ghielens (1927-2019) haar moeder bij in de zaak. Toen ook Lineke stierf werd kort daarop de woning verkocht, vervolgens afgebroken, en kwam het Parelhof in de plaats.

Steek de straat over en vervolg je weg in de Kerkelei. Je zou het vandaag niet meer zeggen, maar je betreedt nu een echte winkelstraat. Daar hebben we de vorige openmonumentendag (2019) aan gewijd. En net zoals vandaag kon een winkelstraat niet zonder cafés.

31. SAM'S CAFÉ – Kerkelei 1

Oorspronkelijk was het café de woning van de grootouders van Willy Verboven (1936-2016). Hij begon er in 1960 een kapsalon dat hij 'Coiffeur Willy' noemde.

Mettertijd werd hij 'Sam' genoemd en toen hij in 1995 met zijn salon stopte was de naam voor het café dat er voor in de plaats kwam vlug gevonden. De zaak werd verder gezet tot 2018 door Werner Bourbon en Anik Gibis, een zus van Wim Gibis die wij vernoemd hebben als uitbater van café De Schilde/Braschil.

32. WITKAP - Kerkelei 2

Dit hoekpand is een art deco woning uit het begin de jaren 1930, gebouwd voor brouwer Verlinden uit Brasschaat die vond dat hij ook een abdijbier mocht brouwen. Hij noemde zijn bier naar de kap van de paters-brouwers.

Dit café werd bewust hier gebouwd om zijn concurrent, brouwer Baelemans, die aan de overkant van de Turnhoutsebaan zijn brouwerij had, de loef af te steken. Het moderne en strakke gebouw stak fel af tegenover de andere ouderwetse huizen op de steenweg en de Kerkelei.

In de jaren 1960 werd het ook een danscafé, eethuis, frituur. Eind jaren 1990 werd de zaak omgebouwd tot winkel en geschilderd aan de buitenzijde. De bijzondere veranda rechts, waar eerder de frituur gevestigd was, werd toen afgebroken. Vandaar de brede stoep.

Ondanks het feit dat de naam Witkap al vele jaren verdwenen is blijven de meeste Schildenaren deze hoek en dit huis De Witkap noemen. Bijna iedereen weet dan direct waarover het gaat.

33. DE VALK - Kerkelei 17

Ook in deze straat heeft de familie Simonts (van de Kapper) zich ooit verankerd. Café De Valk werd begin 1900 gebouwd door Fons Simonts (1879-1952) die een broer was van Vize van de kapper uit de Doornboom, en ook van Evarist Simonts die wij reeds kennen als de 2de echtgenoot van Delle Van Winckel uit de Warande. Bovendien was Fons getrouwd met Wis De Backer (1879-1949), een zuster van Jef De Backer, de reeds vernoemde hotelier van het Keizershof.

In dit mooie burgerhuis was het café door Fons Simonts en Wis De Backer ingericht in de voorste plaats. Je ging binnen langs de voordeur van het woonhuis en dan nam je de eerste deur rechts naar de gelagzaal. De rest van de gang liep naar de privévertrekken van het gezin.

Het café was sinds 1931 het eerste duivenlokaal van Eendracht Schilde en tevens het lokaal van de fanfare Takjes worden Boomen. Het werd later opengehouden door de dochter Virginie (Visse van de kapper) en haar man Guillaume (de Giele) Duchêne. Het café is gestopt in 1961 maar in 1952 was de Duivenbond al verhuisd naar café Auto Moto verderop in de straat. Ook dat café werd uitgebaat door een Simonts, en dus bleven de inkomsten die de duivenbond opleverde binnen de familie.

34. DE KEMPEN - Kerkelei 49

Herberg De Kempen behoorde toe aan de familie Smits met wie reeds kennis hebben gemaakt toen wij het hadden over Paulus Smits van de herberg De Valck, die in 1750 werd afgebroken bij

het rechttrekken van de Steenweg naar Turnhout. De familie stond bekend als boomkwekers met een areaal gronden o.a. in Schilde en

Halle. Vandaag herinnert de naam van de Kwekerijstraat ons daaraan. Wellicht is de woning met verbruikszaal gebouwd als een der eerste constructies in de Kerkelei. Bouwheer was Josephus Gummarus Smits (1822-1886), gemeenteraadslid en voorzitter van de kerkfabriek die in 1855 te Schilde in het huwelijk trad met Anna Cornelia Bruyndonckx (1824-1881). Hun zoon Emiel Smits (1859-1918) zette de kwekerij verder. Door zijn huwelijk met Angelina De Backer werd hij in 1902 de nonkel van Emiel De Backer, later burgemeester van Schilde. Emiel Smits liet de zaak en de herberg over aan zijn jongste zoon Staf Smits (1900-1967), gehuwd met Martha Verdonck (1905-?), de ouders van de in voetbalmiddens bekende Leonard Smits.

Tot 1923 was dit ook het voetballokaal van 'FC Alberta', de voorloper van het latere KSK Schilde. Het omkleden van de spelers voor en na de wedstrijd gebeurde dan ook in het café De Kempen. Het toenmalige voetbalveld, volgens sommigen een patattenveld, lag achter de rijkswachtkazerne in de Eugeen Dierckxlaan. In die periode was voetbal vaak het enige vermaak op zondag en het trok dan ook heel veel volk.

Het gebouw werd in 1954 verkocht en door de nieuwe eigenaar opgesplitst in twee woningen.

35. AUTO-MOTO - Kerkelei 74 en 74A

Als kinderen van Leon Simonts (1902-1966) en Celine Ghielens (1902-1987) kozen hun zonen Staf Simonts (1927-1997) en Jef Simonts (1928-2016) allebei voor de stiel

van 'velomaker'. Hun tante Virginie baatte café De Valk uit zoals wij gezien hebben, en hun moeder was opgegroeid als dochter van de

eerder reeds vernoemde Aloys (Wies) Ghielens en Antoinette (Net) De Pooter.

Vol vertrouwen besloot Staf omstreeks 1952 een café met woonst te bouwen in de Kerkelei op de hoek van de Petrus Bogaertslaan, tegenover zijn ouderlijke woning. Het café kreeg de naam 'Auto-Moto' want naast het schenken van drank werd ook de mogelijkheid geboden om zich een brommer aan te schaffen. Het lokaal van de duivenbond verhuisde van café De Valk naar dit café waar vanzelfsprekend ook het inkorven plaats vond.

In de loop van de jaren vijftig was de honger van de burger naar gemotoriseerde voertuigen haast niet te stillen zodat Staf een tiental jaar later besloot zijn handelsruimte enkel als toonzaal te benutten en een werkhuis voor het onderhoud van wagens en brommers aan te bouwen. Dat betekende ook het einde van café Auto-Moto. De garage stopte in de jaren '90. Het gebouw werd afgebroken in het begin van de jaren 2000 en vervangen door de huidige appartementen.

Vervolg je weg tot aan het rond punt. Een goede GPS zegt daar: “Ga rechtdoor over de rotonde, tweede afslag”. Zo kom je in de Dorpsstraat.

36. DE GULDEN POORT - Dorpsstraat 27

Het café werd in 1924 gebouwd door Frans Van Reusel (1871-1958) en zijn vrouw Regina De Bie (1882-1945). Frans was hovenier bij 'madame' Berré, de eigenares van het Diegemhof, en hij woonde in de Dorpsstraat tegenover dat stuk grond

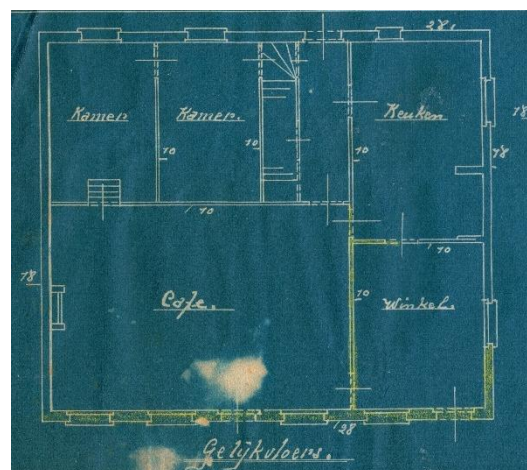
in een huis dat dienst deed als woonst met herberg en kapsalon met achteraan nog een diamantslijperij. In 1924 (net geen 100 jaar geleden) besloot hij dat perceel te bebouwen en hij verkreeg van de verkoopster een lening om de bouw te financieren van zijn nieuwe

woning met de voorplaats als caféruimte. Hun dochter Irma Van Reusel (1907-2004), die al een tijdje hielp in 't café, trouwde in 1936 met Frederik Willem van de Walle (1912-1999), ook hovenier van beroep en geboren in Hulst (NL), dus 'Frits den Ollander' werd zijn naam onder vrienden. Irma stopte kort na W.O. II met de uitbating, zagezegd omdat de wet haar oplegde om een handelsregister aan te vragen.

Het café bleef gesloten tot in 1958, toen Dolf Vereycken en Martha Goossens hun stek in 't café Den Hoek moesten verlaten omdat het gebouw werd afgebroken. Ze verhuisden met hun klanten naar De Gulden Poort en bliezen het café nieuw leven in want het werd meteen ook het clublokaal voor diverse verenigingen zoals duivenmaatschappij 'De Witpen', vissersclub 'Venneputvissers', spaarkaske 'Lustige Spaarders', vogelbond 'De Nachtegaal', wielclub 'Jos Matheussen' enz..., kortom een echt volkscafé. Dolf en Martha hebben in 1981 de zaak overgeven. Op korte tijd waren er verschillende uitbaters, tot 'den Hans', de huidige cafébaas, in 1983 het café in handen nam en er vandaag dus al heel wat jaartjes op de teller heeft staan.

37. DE HANDBOOG - Dorpsstraat 24

Oudere Schildenaren kennen dit gebouw nog als de beenhouwerij van Miel Van Winckel (1923-2012) en Alice Oudermans (1926-1993). Eduard Van Winckel (1889-1958), de vader van Miel, was ook beenhouwer en trouwde in Schilde in 1919 met Pelagie Van Looy (1890-1977). Onlangs kreeg Scilla een blauwdruk (uit ± 1925) in handen om de winkel te verbouwen tot een winkel met café, wat onze

ogen deed knippen want een beenhouwerij met café... hoe valt dat te rijmen? Wel, dat komt vermoedelijk omdat de familie bekend was met het houden van een café. Theresia Van Immerseel (1845-1919), de moeder van Eduard was herbergierster. De familie Van Immerseel was jarenlang uitbater van de herberg 'Den Prins' op de Steenweg in Schilde-Bergen, pal op de grens met Wijnegem.

Staminee de Handboog was letterlijk geen 'alledaags' café. Links van de voorgevel blijkt er inderdaad een tijdje een gelagzaal bestaan te hebben met biljart, maar Eduard Van Winckel had dan wel de toelating om een café naast zijn beenhouwerij te vestigen, het gemeentebestuur bepaalde dat hij enkel alcoholische dranken mocht verstrekken op feestdagen (wellicht oogluikend vatbaar voor ruime interpretatie). Dus naast wettelijke en kerkelijke feestdagen vielen daaronder ook de jaarmarkt, kermissen, teerfeesten van verenigingen enz... En misschien was het café ook wel open na een voorstelling of een repetitie van toneelvereniging "Arbeid Adelt" waarvan Eduard Van Winckel penningmeester en spelend lid was.

Vervolg je weg langs "De Hoggeskes", de trage weg tussen nr. 41 en 45. Ga aan het einde van de Hoggeskes linksaf (Terputtenlaan) en dan rechtsaf (Van de Sandelaan). Zo kom je terug aan het heemhuis.

Heemkundige Kring Scilla VZW

De Heemkundige Kring Scilla vzw werd opgericht in 1966. De vereniging concentreert zich op heemkunde en het bekend maken van de geschiedenis van ons dorp en omstreken bij het grotere publiek.

Onze vereniging heeft tot doel:

- belangstelling te wekken voor heemkunde in het algemeen, maar in het bijzonder voor Schilde en omgeving;
- studies te verrichten die kunnen bijdragen tot het beter leren kennen en waarderen van de heemkunde;
- het verzamelen, vrijwaren en beheren van voorwerpen en gebouwen die waardevol zijn voor het heemkundig patrimonium.

We willen dit doen aan de hand van een ruim aanbod aan activiteiten:

Archiefwerking, vertelavonden, genealogische dag, samenwerking met de scholen en vakantiewerking, Midzomernachtwandeling, Heemfeesten, Open Monumentendag, Erfgoeddag, Nacht van de Geschiedenis ...

Maar ook door het uitgeven van een tijdschrift dat driemaandelijks verschijnt of speciale edities die een onderzoek of een reeks voordrachten bundelen.

Scilla zou niet kunnen zijn wat het vandaag geworden is zonder de steun van haar talrijke leden.

Iedereen die onze doelstellingen wenst te steunen, kan lid worden (25€/jaar).

Voordelen?

- Leden ontvangen elke drie maanden ons geïllustreerd tijdschrift.
- Deelname aan onze activiteiten is in de meeste gevallen gratis
- Deelname aan uitstappen is goedkoper

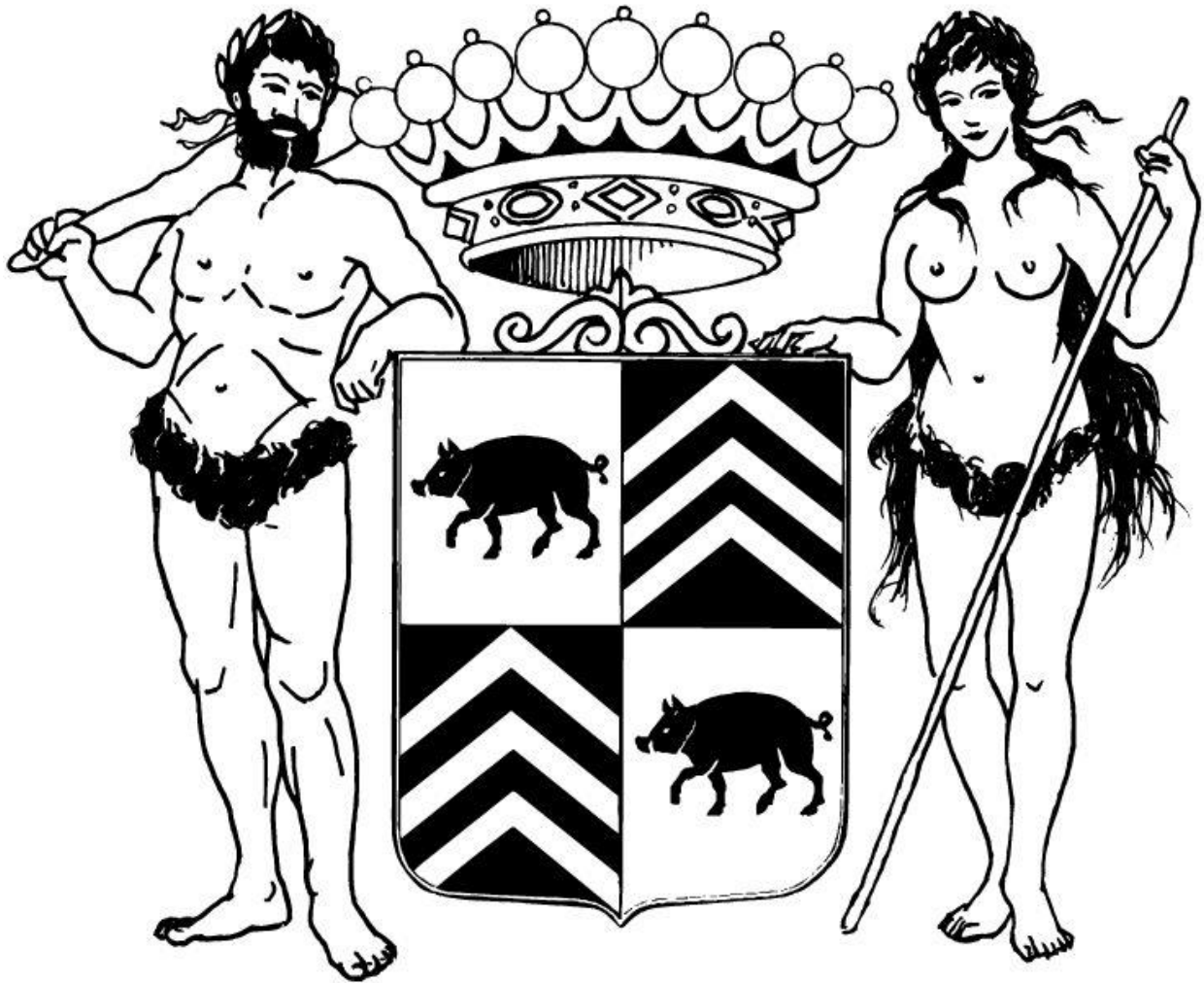

Heemkundige Kring SCILLA vzw, Alfons Van den Sandelaan 4, 2970 SCHILDE
Ondernemingsnummer: 0408229052 (RPR Antwerpen)
IBAN: BE93 9731 1706 2967 (BIC: ARSPBE22)

www.scilla.be
facebook.com/hkscilla
info@scilla.be

SCILLA

HEEMKUNDIGE KRING van

SCHILDE

V.U. Patrick Anthoni, August Dierckxlaan 2, 2970 Schilde